

KAMPEN FÖR LANTHANDELN

Många beskriver dem som byns hjärta – en viktig samhällsservice och en mötesplats att samlas kring. Men lanthandlare stöter på allt fler utmaningar, trots statliga stöd.

Folkbladet har granskat hur verkligheten ser ut för länets lanthandlare.

I dag: 15-kilometersgränsen får avgörande betydelse för lanthandeln

Del 1. Folkbladet i går.

Butiken får klara

► Lanthandeln i Örträsk får inte ta del av regeringsstödet

Siv och Anders Söderlund har drivit lanthandeln i Örträsk i snart 24 år.

Men kampen för butikens överlevnad hårdnar för varje år och regeringens glesbygds-satsning får de inte ta del av.

Anledningen? Det måste vara minst 15 kilometer till nästa butik. I Örträsk finns två butiker och avståndet mellan dem är elva kilometer.

Fyra kilometer längre och båda butikerna hade haft rätt till ekonomiskt stöd.

En livsstil. Så beskriver Siv och Anders Söderlund livet som lanthandlare.

På 90-talet bodde makarna Söderlund i Umeå, där de arbetade på varuhuset Obs, i dag Coop Forum.

Men när möjligheten att ta över lanthandeln i Örträsk öppnade sig tog paret chansen att ta över den lilla butiken för att driva den i privat regi.

– Vi har inte ångrat oss än, säger Anders Söderlund.

Lanthandeln i Örträsk byggdes av Kooperationen på 30-talet och drevs under en tid av Siv Söderlunds mamma.

Vid köpet upprättades ett leverantörsavtal med Coop, vilket innebar att butiken fick tillgång till samma sortiment som övriga Coop-butiker.

Men förra året sade Coop upp avtalet med samtliga fristående butiker i landet.

– Alla privathandlare som hade avtal med Coop blev utsparkade, säger Anders Söderlund.

Enligt honom motiverade Coop beslutet med att de skulle renodla sin verksamhet.

– Om inte det är att leverera varor till butiker så vet jag inte vad de ska syssla med, säger han.

När avtalet bröts ställdes paret Söderlund inför dilemmat om de skulle fortsätta eller lägga ner butiken.

Beslutet blev att fortsätta kämpa och därefter skrevs ett avtal med Axfoods närbutikskoncept Handlar'n.

– De har tagit bra hand om oss och satsar mycket på lanthandlare, säger Anders Söderlund.

Blir utan stöd

I vintras presenterade regeringen en satsning där 35 miljoner kronor årligen skulle läggas på kommersiell service i gles- och landsbygdsområden.

Ett stöd som Örträsk livs inte kan ta del av.

– Premisserna för stödet innebär att

vi inte får en krona, säger Anders Söderlund.

I Örträsk finns runt 300 bofasta invånare. Trots att byn är liten finns en butik på vardera sidan om sjön, men det elva kilometer långa avståndet mellan butikerna är för kort för att de ska ha rätt till stöd. Minst 15 kilometer till närmaste butik är ett av villkoren för att stödet ska betalas ut.

Sökte – men fick nej

Överhuvudtaget har Örträsk livs haft stora svårigheter att ta del av de stöd som erbjuds lanthandlare i Sverige.

– Vi sökte pengar för konvertering av kylanläggning år 2000, men fick nej. Efter det har vi sökt pengar ytterligare en gång, men också där fick vi nej, säger Anders Söderlund.

Det enda stöd som butiken fått på sina 24 år är det hemsändningsbidrag som alla får. Ett bidrag som Lycksele kommun nyligen beslutade att höja, från 120 kronor per sändning till 200 kronor per sändning.

– Vi ligger ganska nära vår kundkrets så vi har inte så många hemsändningar, säger Anders Söderlund.

Hur skulle ni vilja att ett stöd var utformat?

– Med tanke på hur det har gått för lanthandeln de senaste 10–15 åren skulle jag vilja säga att den här 15-kilometersgränsen ska plockas bort. Finns det en handlare på den här sidan Örträsksjön och en på andra sidan så ge bägge två stöd. Det skapar trots allt skattepengar. Jag tror att det skulle vara en skaplig affär för samhället om man gjorde det.

Hoppas på vändning

Det tuffa ekonomiska läget frestar på. Anders har ett heltidsjobb i Lycksele vid sidan av butiken i Örträsk. Tidigare har paret haft heltidsanställda i butiken, men numer arbetar Siv ensam.

Makarna sätter nu sitt hopp till att de får vara en del av ett nytt kassasystem som ska leda till att kunder kan ta ut och sätta in kontanter i butiken.

Frågan utreds just nu hos länsstyrelsen.

– Vi lever i en bygd där det är ganska hög åldersnivå på våra kunder. Många av dem har svårt att hantera kort och vill gärna använda kontanter. Vi håller tummarna för att vi får vara en del av systemet, då det skulle innebära att vi får hjälp med ny kassautrustning, säger Anders Söderlund.

Om ni skulle vara tvungna att lägga ner, vad skulle hända då?

– Jag är snart pensionär, men Siv behöver ju jobb. Vi har våra barn i Umeå, så det skulle nog vara ett dragplåster.

TEXT&FOTO

Lina Olofsson

lina.olofsson@folkbladet.nu

LIVSSTIL. Att driva en lanthandel är en livsstil. Det anser Siv och Anders Söderlund vid Örträsk livs.

” Vi brukar säga att här är det bara halvstängt. Anders Söderlund

Vad är det som gör att det fungerar?

– Vi har mycket stark köptrohet här. Vi har flera kunder som pendlar till Lycksele eller andra ställen och som kan ringa just innan fem och säga ”jag blir lite sen, men är det okej att komma och handla ändå”. Självklart, säger man då. De här personerna vill gynna butiken i byn.

– Det vi har sagt är att om vi är hemma så är det bara att ringa. Det är ju ingen Romresa, säger Siv.

– Vi brukar säga att här är det bara halvstängt, fyller Anders i.

Hur ser ni på framtiden?

– Vi hoppas ju att Handlar'n-konceptet ska ge frukt. Vi har en framtidstro, men många gånger känns det otroligt tröstlöst, säger Anders.

Både Anders och Siv lyfter betydelsen av att kunna erbjuda bra service till sina kunder och att butiken får fortsätta vara en mötesplats.

– Än har vi inte kastat yxan i sjön. Vi vill så fruktansvärt gärna ha möjligheten att stanna kvar och fortsätta med det här, säger Anders.

Siv, som större delen av intervjun stått i butiken och mött kunder, funderar en stund och säger:

– I bland undrar man ju verkligen vad man håller på med. Men samtidigt älskar jag mitt jobb och vill inte vara utan det.

I MORGON: LOKALA HANDLAREN
SOM SATSAR – PÅ OST AV BARK

sig helt utan stöd

KÖPTRO. – Om du tänker att en by på 300 personer fortfarande har två butiker som går runt så förstår du köptroheten, säger Anders Söderlund.

VÄRDEFULL. Kunden Görel Sandell bor alldeles i närheten av lanthandeln i Örträsk. Betydelsen av butiken är mycket stor enligt henne.

Lanthandeln en central punkt i en levande bygd

Navet i byarna, det beskriver politikerna lanthandlarna som.

– Ofta är de navet för livet i byn. Lanthandel är nästan viktigare än skolan, säger Isak From (S).

Han tycker att det nya stödet till handlarna är ett bra bidrag från politiskt håll, men anser att kunderna även behöver handla.

– Det viktigaste är köptroheten, om ingen handlar där kommer inget att kunna överleva. Vi ser i Lycksele, där Åhléns flyttas, där har man väl gjort en ekonomisk kalkyl att det handlas för lite. De som bor på or-

FOTO: RIKSDAGEN

ten åker till andra städer, då försvinner butikerna. Det är det också som måste beläggas, ska man ha en lanthandel så måste man handla där.

Tänker du att det också är de närboendes ansvar att lanthandlarna ska överleva?

– Ja, det är ju så. Politiken kan vara med och bistå och ge servicehjälp, men om det inte finns kunder som handlar där kommer det aldrig att lyckas, säger Isak From (S).

Riksdagsledamoten Helena Lindahl (C) påpekar även att lanthandlarna skapar jobb och är samtidigt en medelpunkt i de byar där de finns.

– De har jättestor betydelse. Jag tror inte att det är många som vill flytta till en ort där det inte finns någon service, där

man inte ens kan handla en liter mjölk, säger hon.

Framhåller servicen

Själv bor Lindahl i Gumboda hamn i Robertsfors kommun och har fem kilometer till närmaste lanthandel.

Handlar du själv i den lanthandeln?
– Jag gynnar gärna Nysätra handel, den har stor betydelse för samhället, om-

Helena Lindahl (C).

givande byar, arbetstillfällen. Servicen är fantastiskt bra på mindre ställen. Ibland ligger mjölken på bron, eller hänger på dörren och då brukar jag tänka var skulle jag få sån här service någon annan stans?

Hon poängterar att man från politiskt håll kan underlätta för att gynna företagande.

– Landsbygden är beroende av små företag och därför kan det inte bli dyrare att driva företag, säger Helena Lindahl.

Moa Bjurner

ALLT FÖR SOMMAREN!

Mån-fre 10 – 20 | Lör-sön 10 – 18

Willys alltid öppet 08 – 21

AVION
SHOPPING